

TRIBUNA
Catalunya és Sísif

Germà Capdevila, Periodista

Plana 10

KEEP CALM
Ràbia i gàbia

Salvador Cot, Periodista

Plana 8

MAREA ALTA
FOC

Cati Morell, Periodista

Plana 9

DIARI INDEPENDENT, CATALÀ, COMARCAL I DEMOCRÀTIC

EL PUNT AVUI+

Alt Pirineu · Barcelona · Camp de Tarragona · Catalunya Central · Lleida · Penedès · Terres de l'Ebre

DIMECRES · 14 d'agost del 2024, Any XLIX, Núm. 16900 - AVUI / Any XLVI, Núm. 15770 - EL PUNT • 1,70€

GISELA RIPOLL. Arqueòloga

“Empúries va ser el meu primer camp d'experimentació”

Entrevista de Pere Bosch i Cuenca (planes 2 i 3)

Fotografia: Carlos Gilroy

Plana 20

El govern crea un comissionat de barris i manté el del traspàs de Rodalies

Plana 21

El ministeri atribueix als Mossos el fracàs del dispositiu per detenir Puigdemont

Plana 14

El nou sector de restaurants del Port Olímpic no estarà a punt per a la copa América

Plana 16

Barcelona veta quatre anys més les rutes amb el consum d'alcohol com a reclam

Gisela Ripoll. Arqueòloga

“L'arqueologia és una disciplina molt vocacional”

■ És catedràtica d'arqueologia de la Universitat de Barcelona, especialitzada en l'antiguitat tardana a la Península Ibèrica

■ Ha dedicat una atenció especial als cementiris del període visigot i a l'arquitectura dels segles IV al X

Pere Bosch i Cuenca**Barcelona**

D'on sorgeix la seva vocació com a arqueòloga?

L'arqueologia és molt i molt vocacional. I en el meu cas també és una qüestió 'genètica', si em permet l'expressió, perquè vinc d'una família on totes i tots som arqueòlegs. El meu pare, l'Eduard Ripoll, ens va transmetre la seva passió i vocació per l'arqueologia a la meua mare, a les meves germanes i al meu germà. I, Empúries, la gran ciutat greco-romana, va ser per a mi el primer camp d'experimentació. Allà vaig aprendre la metodologia i, un aspecte fonamental, el treball en equip i la convivència en les excavacions.

A banda d'aquesta petjada familiar, quines són principals influències que destacaria en els seus inicis?

Com li deia, Empúries és el punt de partida. Després ve la formació a la Universitat de Barcelona i a la Sorbona, a París IV. En totes dues universitats vaig tenir la fortuna de trobar els grans mestres de l'arqueologia de l'antiguitat tardana, en Pere de Palol i en Noël Duval. He tingut la sort també de conèixer al mestre Peter Brown, investigador capdavanter de l'antiguitat tardana. Una estada a l'Institut d'Estudis Avançats de Princeton em va permetre discutir amb ell, plantejar dubtes i camins per resoldre'ls.

Va fer la tesi doctoral i s'ha especialitzat en l'antiguitat tardana. Per quin motiu? Què l'atreu especialment d'aquella època?

Certament jo no soc especialista en arqueologia medieval, ho soc d'antiguitat tardana, una disciplina relativament jove. Cal entendre que l'antiguitat tardana és un període que en si mateix 'té vida pròpia' i una intensíssima recerca i bibliografia que no podem menystenir. D'aquest període m'atrau molt el que és el canvi d'un model, el romà clàssic, a un altre, el medieval, el que és fruit de la continuïtat i la transformació i el que

Gisela Ripoll ha participat en un munt de projectes de recerca ■ ORIOL DURAN

ho és de la innovació. L'antiguitat tardana està marcada per l'aparició del cristianisme i per la irrupció dels nous pobles, els anomenats bàrbars, que es troben en l'origen de la construcció d'Europa.

De quins límits temporals estem parlant?

Fins fa poc anys s'entenia com el període que s'estén entre el

segle IV i el segle VIII, grosso modo. A dia d'avui l'antiguitat tardana és cada vegada més llarga, sobrepassa l'any mil, el que els anglosaxons anomenen ja la 'long long Late Antiquity'. El que va una mica en la línia del que ja proposava l'Escola dels Annals, no torcejar els períodes, ans al contrari, veure els problemes en *longue durée* (en llarga durada).

A banda de la seva faceta com a professora i divulgadora, ha participat en un munt d'excavacions. Quines l'han marcat més i què destacaria a nivell de coneixements i descobertes que han representat?

Sí, al llarg de la meua vida he participat en nombroses excavacions, tant en el període de formació com col·laborant amb diferents equips i dirigint els

meus propis projectes arqueològics. Cadascuna d'aquestes participacions és en un jaciment precís i per tant amb unes característiques específiques molt concretes, però el que m'ha marcat és la metodologia emprada. Com en totes les ciències, la metodologia és fonamental. En l'arqueologia, l'estratigrafia és qui fa possible la reconstrucció del jaciment: com es va originar, perquè, quins van ser els usos, qui hi va viure, i un llarg etcètera. Vull dir amb això que encara que el món digital ens ofereix moltes possibilitats, no podem oblidar que el nostre 'laboratori' real, constant, és l'excavació.

El ressò públic dels jaciments acostuma a associar-se a alguna descoberta "espectacular". De quina forma s'aconsegueix que hi hagi una atenció més sostinguda i menys condicionada per aquesta espectacularitat?

És clar que quan hi ha una descoberta 'espectacular', és a dir significativa, diferent, única, el ressò mediàtic és també d'alta volada, però el que interessa, tal com suggereix, és que les intervencions arqueològiques, que interfereixen directament en el que és el nostre patrimoni, inte-

Empúries, la gran ciutat greco-romana, va ser per a mi el primer camp d'experimentació

ressin a la societat. Només fent una bona feina de sensibilització per part de les administracions, institucions i científics, aconseguirem que les persones s'identifiquin amb el seu patrimoni, i per tant el protegeixin. No podem oblidar que el patrimoni és identitat! Sense cap mena de dubte, el patrimoni és una cosa de totes i tots i la transferència del coneixement recau sobre qui l'està generant. Si els responsables de les intervencions arqueològiques trobem, per exemple, un ajuntament sensible al seu patrimoni i a les tasques que duem a terme, llavors les coses són molt més fàcils i un gran incentiu per a la motivació perquè s'estableixin els mecanismes necessaris per fer accessibles i visitables els jaciments, per l'adequació i manteniment de les restes, per fer difusió mitjançant jornades de portes obertes, espais web, emissions de radio, i un llarg etcètera.

Des de el punt de vista de l'arqueologia de l'antiguitat tardana, quins són els reptes de la

recerca a nivell de país en aquests moments?

El que per a mi és molt clar és que cal interrelacionar les dades, obrir les qüestions que ens plantegem a totes les metodologies i a les diferents disciplines: les fonts textuais, l'epigrafia, l'arquitectura, la litúrgia, la història de l'art, l'arqueometria, etcètera, incorporant les evidències arqueològiques que comencem a constatar sobre el canvi climàtic, els tsunamis, terratrèmols i el que van ser les plagues i pandèmies... I, cal un diàleg obert i sincer entre els especialistes, posar a disposició les dades que es generen en els diferents projectes de recerca i cal transferir el coneixement, a la societat i a les noves generacions des de la universitat. La gent jove és el futur, la nostre responsabilitat és formar-la i

El món digital ens ofereix moltes possibilitats, però el nostre 'laboratori' és l'excavació

acompanyar-la per tal que pugui assolir les competències necessàries.

Vostè també és docent a la Universitat de Barcelona. Es considera més docent que investigadora o les dues alhora?

Recerca i docència van de la ma. Un bon docent és aquell que fa recerca i porta a l'aula els resultats. La reflexió amb els i les alumnes, vull dir, en l'espai docent, tant sigui a l'aula, el laboratori o al camp, és la millor manera de transmetre el coneixement. I no podem oblidar que estem en un moment cabdal, crec que en totes les disciplines, perquè se'ns obre el món digital, que ens permet treballar millor i més ràpid, però hem de ser molt curosos perquè cal plante-

Gisela Ripoll és catedràtica de la Universitat de Barcelona ■ ORIOL DURAN

Un període poc conegut

L'antiguitat tardana

Gisela Ripoll és catedràtica d'Arqueologia del Departament d'Història i Arqueologia de la Universitat de Barcelona i investigadora del ERAAUB-Equip de Recerca Arqueològica i Arqueomètrica i de l'Institut d'Arqueologia. És doctora per la mateixa universitat i la de Sorbona i ha participat en diverses excavacions, entre les que destaquen les esglésies de Pelayos (Salamanca) i San Severo a Ravenna (Itàlia), l'edifici històric de Ripoll 25 a Barcelona i el conjunt eclesiàstic de l'Illa del Rei (Maó, Menorca).

També és responsable d'una part del equip per l'estudi de les muralles de Carcassona i lidera el projecte de recerca i excavació d'Olèrdola-El Pla dels Albat (Vilafranca del Penedès), Sidillà (Foixà, Girona), Sant Hilari d'Abdera (Barcelona) i Sant Quirze de Colera (Girona). A més a més de la docència, ha publicat una bona quantitat d'articles i llibres, el darrer dels quals es titula *Hispania en la Antigüedad Tardía. Continuidad y transformación* (siglos IV al VIII), publicat amb Javier Arce.

jar les preguntes correctes! Es a dir, quines son les qüestions per les que encara no tenim resposta i per fer-ho és necessari qüestionar, pensar i reflexionar d'un altra manera, el que coneixem com *think outside the box*. Po-

dem aplicar la més correcta metodologia però si no formulem les preguntes apropiades no obtindrem respostes. Per a mi és primordial discutir amb els col·legues i amb els alumnes, és a dir, amb els joves i els no tant jo-

ves, perquè si que es cert que l'experiència es un grau, però la innocència dels que comencen t'interpel·len continuadament. El treball individual és fonamental, al camp, al laboratori i a la biblioteca, però reflexionar

en veu alta és un aspecte crucial tant de la recerca com de la docència! Els bons interlocutors són els que ens fan créixer com investigadors, docents i persones! Haig de dir que tinc molta sort, sempre he gaudit de molt bons col·legues i d'estudiants que m'han volgut acompanyar en aquest camí de l'arqueologia de l'antiguitat tardana.

I a nivell personal, quins són els principals projectes de futur?

En aquest moment per a mi és fonamental el intentar copsar els resultats de les intervencions arqueològiques que estem duent a terme gràcies als projectes de recerca en arqueologia de la Generalitat. Aquest projectes, que ja tenen continuïtat des de fa deu anys, ens han permès establir un seguit de sinergies entre investigadors, empreses, i amb el territori i la societat. El meu repte immediat és posar en ordre els resultats dels jaciments on estem treballant: el Pla dels Albat a Olèrdola amb la seva església, necròpolis, habitat i espais de producció; Sant Hilari d'Abdera, un establiment romà d'aigües curatives reconvertit en església; Sidillà a Foixà, al Baix Empordà, un jaciment d'especial singularitat perquè va ser segellat per una duna fluvial a finals de segle XI, deixant per tant el lloc intacte; i, també a Sant Quirze de Colera, un monestir espectacular al peu de l'Albera. I refer l'estudi de la necròpolis d'època visigoda d'El Carpio de Tajo (Toledo).

I a més a més d'aquests projectes de recerca?

Si la vida em dona el temps necessari, tancar diferents textos i reflexions que estan al calaix i un llibre sobre l'arqueologia de l'antiguitat tardana. I sense cap mena de dubte, cal lluitar per establir protocols contra l'assetjament. El Me Too és també una realitat en l'arqueologia de casa nostre. És necessari donar visibilitat a les dones en l'arqueologia on juguem un paper fonamental. Protegir i posar en valor el seu llegat. En definitiva, s'ha de donar veu a les dones.

LA SOLANA
DE BANYOLES

C. del Prior Miquel Agustí, 17
17820 Banyoles, Girona
Tel. 972 57 66 34 - 872 22 40 40
info@residencialasolana.com

- Personal ben format, amable i responsable.
- Instal·lacions amb amplis espais, finestrals, entrades de llum, terrasses i jardí.
- Ubicació a peu de l'estany per un costat i del nucli urbà per l'altre.